

L'únic tren privat

Ales Balears només hi ha ferrocarril a l'illa gran. Per això Serveis Ferroviaris –dependent del govern balear–, és exclusivament de Mallorca. L'empresa gestiona les línies que van de Palma a Inca i d'Inca a Manacor, a més del metro que uneix el centre de Palma amb la universitat. Aquest és el servei públic. Durant quatre decennis només hi havia la línia entre Palma i Inca. D'ençà del govern del primer pacte de progrés (1999-2003) s'ha anat eixamplant progressivament i actualment hom resta a l'espera que s'acabin les obres que uniran Manacor i Artà.

Però, a banda les línies gestionades pels Serveis Ferroviaris de Mallorca, n'hi ha una altra de molt peculiar, única, no tan sols a Mallorca sinó als Països Catalans. Es tracta del ferrocarril que uneix Sóller i Palma. L'única empresa privada de ferrocarril que subsisteix.

El tren de Sóller. Ferrocarril de Sóller Societat Anònima és una empresa totalment privada que va ser constituïda, amb el nom inicial de Ferrocarril de

A Mallorca coexisteixen un tren de rodalia públic, gestionat per Serveis Ferroviaris de Mallorca, i un de privat.

Palma, l'any 1905. Per a formar la societat s'emeteren 7.000 accions de 500 pessetes cada una. El primer dia foren subscrietes quasi 3.000 accions i la resta es cobrí en poc temps més.

La vall de Sóller és al nord de l'illa, entre les muntanyes més altes de la serra de Tramuntana. El camí –que ara és carretera– que unia Sóller amb Palma era molt sinuós: enfilava el coll de Sóller i el baixava fins a guanyar terra plana en direcció a la capital. El trajecte, a final del segle XIX, durava de sis a vuit hores. Sóller era una ciutat d'uns 9.000 habitants, cosa força notable a la Mallorca d'aleshores. Tenia una economia agrícola i comercial potent, amb relacions maríti-

mes intenses amb Occitània. Al tombant del segle XX els patricis sollerics van veure com Inca i Manacor ja eren unides a Palma a través del tren del pla, la qual cosa impulsava l'economia inquera i manacorina. La sollerica, tanmateix, es ressentia del condicionant geogràfic.

Fou Jeroni Estades (1860-1933), un home ric de Sóller, qui encarregà els primers estudis per a un tren que unís Sóller amb Palma. Després de diversos intents, el 30 de juliol del 1905 es constituí l'empresa. Estades en fou el president. L'1 de març del 1907 el govern aprovava el projecte. L'interès que el ministre mallorquí Antoni Maura hi posà fou determinant perquè el consell de ministres l'aprovàs.

El 3 de juny del 1907 començaren unes obres faraòniques, per a aquells temps a Mallorca. S'obriren onze túnels –el més gran dels quals, de 2,8 quilòmetres, fa un bucle per a superar les diferents cotes–, es construí un pont de 52 metres sobre un torrent... i, després de moltes dificultats, el 30 de setembre del 1911 s'acabava el traçat.

El 16 d'abril del 1912 s'inaugurà oficialment la línia Palma-Sóller i, un any més tard, la del tramvia que uneix Sóller i el port. L'any que ve l'únic ferrocarril privat que queda complirà un segle.

Miquel Payeras

El tren de Sóller, l'únic ferrocarril privat dels Països Catalans.